

LES SÈNIES

Ajupit a la vora del reguer, veien con navegava l'esquifit vaixell fet amb una fulla de canya o fent carreres de caragols que eren arrossegats per l'aigua, passava les hores mentre els meus avis regaven les patateres, les tomaqueres, o uns solquets de fesols. El mosso sonava -*cleinc, cleinc, cleinc*- mentre la somera no parava de voltar. Açò fa ja uns quants anys, els suficients per a que l'hort estiga

erm, el reguer trencat i la sènia abandonada. Aquesta sènia, com tantes altres en tot el terme, han passat de ser el tros més mimat del llaurador a ser un dels més abandonats. No és signe de decadència tot açò, simplement són uns altres temps. Els menuts quadres d'hort, on a penes podia girar el matxo, d'on es treien les horta-

lisses per al consum familiar, s'han anat quedant menuts per a l'ús comercial que hi volem fer. El fet de tindre un bon pou, en gran quantitat d'aigua, ha ajudat a l'abandó de moltes sènies. Encara queden algunes de treballades -han substituït l'animal de tir pel motor-, però no són la majoria ni molt menys. En contrast, es poden veure grans tomaquersals o bajoquersals en bancals que abans eren cereals o vinya.

Lo que ja no podem veure és una sènia regada amb matxo -entre altres motius perquè, si no estic equivocat, ja no queda cap matxo al nostre poble-. És aquest tipus de regadiu al que em referiré en aquest article. El seu origen es perd en el temps, en la necessitat de robar-li l'aigua a la terra, de regar per a obtenir més aliments. Encara que a les nostres terres les implantaren els àrabs, pareix ser que

aquests ho aprengueren de l'antic Egipte. Per a traure aigua del riu o de basses de poca profunditat, utilitzaven un aparell que consistia en una barra llarga amb contrapès -sac d'arena- en una punta i un recipient-

pell de cabra- en l'altra. Encara ara es pot veure algun "shaduf" -nom egipci- al llarg del Nil. Ací, aquest sistema de regar s'anomenava **balança** -també poalanca-, i cap als anys 30 ó 40 quedaven algunes regant en els barrancs del terme de Les Coves. A pesar dels anys i de la distància, no es diferenciaven en molt de les egípcies. Es feia un clot d'uns dos metres de fondo, on s'arregava l'aigua del barranc o d'algun aiguamoll. Després es plantava una

Es feia una mota gran per a poder portar l'aigua a parcel·les més altes. Es pot apreciar també la caxeta de la cava, i la rampa per accedir al caminal.

CARNICERÍA - CHARCUTERÍA

C/ NUEVA, 41 - TELF. 964 / 42 61 32 - COVES DE VINROMÀ (Castellón)

Casa fundada en 1860

BONES FESTES !

SANT ANTONI, 46